

European Network of Councils
for the Judiciary (ENCJ)

Réseau européen des Conseils
de la Justice (RECJ)

SPRÁVA O ČINNOSTI 2016-2017

ÚVOD

Na Valnom zhromaždení ENCJ 2016 vo Varšave bol prijatý pracovný plán na roky 2016/2017, ktorý zahŕňal normálne fungovanie asociácie ako aj hlavné projekty. Boli nimi:

Projekt 1 Nezávislosť a zodpovednosť a kvalita justície

Projekt 2 Riešenie sporov

Projekt 3 Seminár k preťahom v súdnictve

Projekt 4 Seminár k digitálnej justícii

1. SPRÁVY Z VÝKONNEJ RADY

1.1 Stretnutia

Výkonná rada ENCJ sa stretla v júli a novembri 2016. Neformálne stretnutie prebehlo v septembri 2016 v Ríme, počas prvého spoločného stretnutia ENCJ. V roku 2017 sa výkonná rada stretla tiež 2x a to vo februári a v máji. Písomné správy z týchto stretnutí boli zaslané členským a pozorovateľským štátom asociácie.

1.2 Výsledky

1.2.1 Fungovanie asociácie

Partnerská dohoda a operačný príspevok (grant)

Partnerská dohoda medzi ENCJ a EÚ poskytujúca finančný rámec pre fungovanie ENCJ na roky 2015-2017 bola podpísaná v júni 2015. ENCJ dostala finančný príspevok na rok 2017. Popri projektoch, ktoré sa spomínajú v pracovnom pláne na roky 2016/2017 a ktorý bol schválený na VZ vo Varšave, predpokladá rozpočet aj finančné zabezpečenie pre obnovu ENCJ webstránky.

Program stáží bude pokračovať v mierne pozmenenom formáte. Program poskytne možnosť dvom osobám pracujúcim v organizáciách členských štátov ENCJ aby prišli o Bruselu na stáž na obdobie 2 týždňov za účelom získania vedomostí o fungovaní EÚ a ENCJ. Stáže sú plánované na jeseň 2017. Viac informácií o pripravovaných stážach budú poskytnuté v priebehu niekoľkých týždňov.

Kancelária ENCJ

V uplynulom roku neboli žiadne zmeny týkajúce sa personálneho obsadenia kancelárie. Kancelária má zamestnanca na plný úväzok – Monique van der Goes (riaditeľka kancelárie) a jedna zamestnankyňa na čiastočný úväzok – Natalie Calebaut (asistentka kancelárie). Účtovníčka kancelárie má zmluvu na 25 hodín týždenne.

1.2.2 Aktivity Výkonnej rady ENCJ

Vzťahy s členskými a pozorovateľskými krajinami ENCJ

V uplynulom roku sa rada zaoberala vývojom situácie v Turecku a neskôr aj vývojom situácie v Poľsku. V ohľadom na súčasný vývoj v Európe a mimo Európy, výkonná rada rozhodla o vydaní Vyhlásenia z 25. marca 2017, v deň, keď Európska únia oslavovala 60. výročie podpísanie Rímskych zmlúv. Vyhlásenie zdôrazňuje, že právny štát je jedným zo základných princípov, ktorý vychádza zo spoločných ústavných tradícií všetkých členských štátov a je jedným zo základných hodnôt, na ktorých je Európska únia založená. Právny štát je jedným z predpokladov ochrany základných hodnôt, ktoré sú obsiahnuté v Zmluvách o fungovaní EÚ, vrátane demokracie a základných práv.

Poľsko

Výkonná rada sleduje veľmi podrobne aj vývoj situácie v Poľsku. Prezidentka bola pozvaná na konferenciu sudcov vo Varšave, aby tam predniesla svoju reč. V januári 2017 dostala výkonná rada žiadosť o spoluprácu od poľskej strany, na základe ktorej vypracovala výkonná rada svoje stanovisko ku pripravovaným zmenám týkajúcej sa Republikovej Súdnej rady Poľska.

9. marca 2017 prezidenti organizácií ENCJ, Sieť predsedov Najvyšších súdov EÚ a Asociácie štátnych rád a najvyšších správnych orgánov boli pozvaní na stretnutie s podpredsedom Európskej komisie, pánom Fransom Timmermansom. Cieľom tohto stretnutia bolo rozdiskutovať situáciu v Poľsku s ohľadom na právny štát. Vyššie uvedené siete (organizácie) vyjadrili svoju solidaritu s poľskými justičnými orgánmi a ponúkli podporu Európskej komisii pri jej snahách o udržanie právneho štátu a pri jej snahách o podporu spravodlivých a nestranných súdov v prospech všetkých.

Delegácia ENCJ sa stretla v apríli 2017 so zástupcami poľskej justície pričom bola informovaná o pripravovanej reforme súdnictva z pera poľskej vládnej strany. Po vypočutí návrhov zákonov a správ o neustálych útokoch na justíciu v médiách zo strany poľskej exekutívy a útokoch na jednotlivých sudcov, výkonná rada publikovala dodatočné vyhlásenie, v ktorom vyjadrila svoje vážne obavy o vývoji poľskej justície.

Mnohé z členských štátov ENCJ sa pridali k tomuto vyhláseniu a dokonca publikovali aj svoje vlastné vyhlásenia, v ktorých vyjadrili znepokojenie z pripravovanej reformy poľskej justície a jej možných dopadov na súdnu nezávislosť.

Prezidentka ENCJ sa zúčastnila konferencie právnikov v Katoviciach dňa 20. mája aby vyjadrila svoju solidaritu s poľskými právnickými združeniami. Viac ako 1 000 právnikov a sudcov sa zhromaždilo na kongrese aby prediskutovalo situáciu v poľskej justícii a v právnom štáte. Kongres zorganizovala Asociácia poľských sudcov s názvom „Iustitia“, Najvyššia advokátska rada a Národná rada právnych poradcov. Prezidentka ENCJ predniesla svoj prejav a vyjadrila pozíciu ENCJ voči plánovanej poľskej reforme.

Turecko

Výkonná rada pokračovala v diskusiách s Tureckou Najvyššou radou pre sudcov a prokurátorov o vývoji situácie v Turecku. Hneď po pokuse o štátny prevrat v júli 2016, po ktorom Najvyššia rada sudcov a prokurátorov postavila mimo funkciu vyše 2 700 sudcov a prokurátorov, Výkonná rada ENCJ publikovala svoje vyhlásenie. Výkonná rada ENCJ odsúdila pokus o štátny prevrat v Turecku. Výkonná rada odporučila tureckým súdnym autoritám, aby plne rešpektovali princípy spravodlivého procesu. Výkonná rada pozorne sleduje vývoj situácie a snaží sa zostať v kontakte s tureckou Najvyššou radou sudcov a prokurátorov. Nakoniec sa zdalo ako riešenie situácie (vo vzťahu k ENCJ) pozastaviť pozorovateľský status tureckej Najvyššej rade. ENCJ obdržala mnoho listov od tureckých sudcov a prokurátorov o tom, že im bola pozastavená funkcia, boli odvolaní zo svojich funkcií alebo dokonca väzobne zadržaní. ENCJ aj naďalej zostáva v úzkom kontakte s Európskou komisiou aby sledovala situáciu v Turecku.

Iné

Zástupcovia Výkonnej rady ENCJ sa zúčastnili na dvoch podujatiach: v Rige na konferencii s názvom „Najvyššie súdy ako záruky efektivity súdneho systému v Európskej únii“ a v Bratislave na konferencii k 15. výročiu vzniku Súdnej rady Slovenskej republiky.

Vzťahy s Európskou komisiou

Počas tohto obdobia sa uskutočnilo množstvo formálnych a neformálnych stretnutí so zástupcami Európskej komisie. V priebehu tohto obdobia udržiavala ENCJ aj množstvo neformálnych kontaktov s EK vo vzťahu k situácii v Turecku a v Poľsku.

19. septembra 2016 sa uskutočnila pod záštitou EK brainstormingové stretnutie, ktorého cieľom bolo zamyslieť sa nad kvalitou a nezávislosťou súdnych systémov. Popri komisárke Jourovej a zamestnancoch generálneho riaditeľstva pre spravodlivosť a spotrebiteľov sa stretnutia zúčastnili aj zástupcovia nasledujúcich sietí (organizácií): ENCJ, združenie ACA - Europe (združenie Štátnych rád) a sieť Predsedov Najvyšších súdov EÚ (NPSJCEU).

ENCJ reprezentovali na stretnutí prezidentka Nuria Diaz Abad, bývalý prezident Lord Justice Geoffrey Vos, pán Damir Kontrec (súdna rada Chorvátsko) a pani Monique van der Goes.

Diskusia bola zameraná na potreby zvýšenia dôveryhodnosti súdnictva v súčasnej spoločnosti. Diskutujúci sa zamerali najmä na Porovnávací prehľad EU Justice Scoreboard a na potrebu rozpracovania indikátorov kvality justície a na hodnotenie efektivity záruk nezávislosti súdnictva.

Diskusie s komisiou a ďalšom vývoji Justice Scoreboard (porovnávacieho prehľadu) pokračovali s ohľadom na použitie výsledkov ENCJ k indikátorom nezávislosti a z prieskumu medzi sudcami. Členovia ENCJ poskytnú všetky relevantné informácie a údaje do Justice Scoreboard 2017.

Vzťahy s európskym parlamentom

15. júna 2016 sa prezidentka ENCJ zúčastnila na workshoou na tému spoločných minimálnych štandardov civilného konania organizovaného JURI komisiou Európskeho parlamentu.

Počas roka sa uskutočnila aj telefonická konferencia s poslancom In't Veldtom (LIBE komisia) na tému Paktu o demokracii, právnom štáte a základných právach a slobodách. ENCJ vyslovila ochotu spolupracovať v tejto oblasti s parlamentom.

Vzťahy s CJEU

V októbri roku 2016 prezidentka a riaditeľka kancelárie ENCJ navštívili Súdny dvor EÚ s cieľom upevniť vzťahy so súdnym dvorom. Súdny dvor EÚ je oficiálnym pozorovateľom na stretnutiach projektových skupín. Pán predseda súdu Koen Lenaerts a delegácia ENCJ sa počas stretnutia dohodli, že zástupca Súdneho dvora EÚ bude prítomný na stretnutiach projektovej skupiny Nezávislosť, zodpovednosť a kvalita justície. Zároveň sa dohodlo, že v prípade, ak Súdny dvor uzná za vhodné, bude zasielať svoje dotazníky na vypracovanie aj členským a pozorovateľským krajinám ENCJ. Súdny dvor využil túto možnosť pri dotazníku, v ktorom chcel súdny dvor zistiť status quo v otázke vysielania súdnych pojednávaní).

Vzťahy s Agentúrou pre základné práva a slobody

17. marca 2017 sa prezidentka ENCJ a riaditeľka Kancelárie ENCJ stretli so zástupcami agentúry (Michael O'Flaherty, riaditeľ agentúry a Jonas Grimheden, riaditeľ odboru Sloboda a spravodlivosť). Cieľom stretnutia bolo nájsť spoločné prepojenie medzi projektmi oboch organizácií a následne dohodnúť prípadnú spoluprácu. Oblasť, v ktorých našli obe organizácie možnosti prepojenia sú: právny štát, zvyšovanie povedomia ľudí o základných právach a slobodách, najmä o práve na prístup k spravodlivosti (najmä s ohľadom na ľudí s postihnutím).

Spolupráca s Radou Európy

ENCJ sa zúčastnila na stretnutiach CCJE a CEPEJ. Priebežne bola v spojení aj s Benátskou komisiou aby ju informovala o vývoji situácie v Poľsku a Turecku.

Spolupráca s EJTN (Európska vzdelávacia sieť)

ENCJ sa zúčastnila na Valnom zhromaždení siete v Amsterdame, v júni 2016. Spolupráca týchto dvoch organizácií funguje, avšak je nutné prehodnotiť túto spoluprácu s ohľadom postavenie ENCJ, ako jedného zo školiteľa.

Spolupráca s ELI (Európsky právny inštitút)

ENCJ sa zúčastnila na Valnom zhromaždení siete vo Ferrare v septembri 2016.

Spoločný projekt ENCJ a ELI je zameraný na alternatívne spôsoby riešenia sporov. Tento spoločný projekt mal dve stretnutia v Bruseli a vo Viedni.

Predpokladané výsledky projektu na konci roku 2017:

1. Vyhlásenie (správa) o najlepších európskych postupoch, v súvislosti s prístupom, ktorý by si mali súdy a sudcovia osvojiť pri interakcii so všetkými druhmi alternatívnych spôsobov riešenia sporov.
2. Vyhlásenie o najlepších európskych postupoch v súvislosti s prístupom, ktorý by si osoby zodpovedné za všetky typy alternatívnych spôsobov riešenia sporov mali osvojiť v styku so súdmi a sudcami.
3. Odporúčania týkajúce sa najlepších európskych modelov, ktoré by sa mohli vyvinúť a aby sa mohol uplatňovať koherentný prístup v oblasti riešenia sporov alternatívnymi metódami.

Spolupráca s CCBE (Asociácia európskych advokátov a právnických povolání)

Prezidentka ENCJ a výkonná rada sa zúčastnila na konferencii, ktorú organizovalo CCBE a ktorá sa týkala inovácií a budúcnosti právnických povolání. Konferencia sa uskutočnila 21. októbra 2016. Prezidentka predniesla svoju reč na tému Budúcnosť spravodlivosti.

ENCJ a CCBE sa rozhodli pre spoločný projekt, ktorým sa chcú bližšie pozrieť na to, ako právnici vnímajú nezávislosť sudcov. Výkonná rada ENCJ navrhla a predložila CCBE súbor otázok, založených na otázkach, ako mali sudcovia v prieskume ENCJ. CCBE predpokladá, že prieskum vykoná v júni 2017 a že výsledky odprezentuje na jeseň roku 2017.

Kontakty s ostatnými organizáciami

UNODOC (organizácia OSN pre boj s korupciou) sa zúčastnila jedného z projektových stretnutí Nezávislosť a zodpovednosť a kvality justície (Viedeň, marec 2017) aby odprezentovala novú iniciatívu pod názvom Global integrity network (tzv. globálna sieť pre bezúhonnosť). Táto iniciatíva má za cieľ spájať sudcov, ktorý sa budú vzájomne podporovať pri dodržiavaní sudcovskej bezúhonnosti a ktorí budú zabraňovať, aby sa

v súdnictve objavovala korupcia na strane sudcov. Táto iniciatíva by mala byť spustená v Auguste roku 2017.

IEE (Európsky znalecký inštitút) sa zúčastnil jedného stretnutia výkonnej rady aby oboznámil zástupcov ENCJ so svojou prácou a projektmi. Ich cieľom je analýza úloh znalcov a expertov v súčasnej spoločnosti. Bolo dohodnuté, že výsledky ich prieskumu budú distribuované členským krajinám ENCJ.

2. IMPLEMENTÁCIA PRACOVNÉHO PLÁNU 2016-2017

Projekt 1 Nezávislosť a zodpovednosť súdnictva

V posledných rokoch sa podarilo ENCJ vytvoriť rámec a víziu nezávislosti a zodpovednosti súdnictva a rovnako aj súbor indikátorov pre hodnotenie stavu nezávislosti a zodpovednosti európskych súdnych systémov. Ako súčasť tohto projektu sa v rokoch 2014/2015 uskutočnil aj prieskum medzi sudcami o ich nezávislosti. Minulý rok sa projektovej skupine podarilo vynoviť a doplniť tento súbor ukazovateľov nezávislosti a zodpovednosti a následne v tomto roku opätovne uskutočniť tento prieskum medzi sudcami. Záverečná správa k projektovej skupine prináša výsledky tohto prieskumu. V tomto projektovom roku sa podarilo skupine vytvoriť aj prvú verziu a rámec spolu so súborom indikátorov ku kvalite justície. Čo je tiež uvedené v záverečnej správe ku projektu.

Nezávislosť a zodpovednosť

Celkovo až 23 krajín aplikovalo vyššie uvedené indikátory na ich súdne systémy. Výsledky tejto aplikácie majú byť použité na vyhodnotenie slabých a silných stránok každého súdneho systému. Treba mať však na zreteli, že informácie a výsledky musia byť použité veľmi opatrne nakoľko stále zostáva veľmi obtiažne obsiahnuť v indikátoroch všetky právne systémy v Európe.

Výsledky práce skupiny môžeme zhrnúť nasledovne (takmer zhodné s výsledkami z rokov 2014/2015):

1. zostáva aj naďalej veľký priestor pre zlepšenie kvality súdnictva s ohľadom na nezávislosť a zodpovednosť;
2. výsledky subjektívne vnímanej nezávislosti sú nejasné; chýba pohľad „klientov súdov“ (čo vedie k nízkym skóre jednotlivých krajín), zatiaľ čo aj korupcia je vnímaný problém. Na druhej strane občania a sudcovia vo všeobecnosti vnímajú súdnu nezávislosť pozitívne a takmer vo všetkých krajinách je dôvera v súdnictvo vyššia než v ostatné moci v štáte.
3. S ohľadom na objektívnu nezávislosť, financovanie súdnictva je vo všeobecnosti nedostačujúce a súdna moc je závislá od svojvoľných rozhodnutí vlády; vedenie súdov je mnohokrát (priamo či nepriamo) závislé od ministerstva spravodlivosti.

4. S ohľadom na zodpovednosť, výsledky sú veľmi rozdielne; vo všeobecnosti externé hodnotenie súdництва a sudcov je komplikovaná záležitosť, pretože ak nie je takéto hodnotenie vykonávané samotnou súdnou mocou, tak otvára priestor pre to, aby do súdnej moci zasiahla iná moc

Prieskum medzi sudcami o ich vnímaní nezávislosti

Jedným z indikátorov nezávislosti a zodpovednosti z pohľadu subjektívnej nezávislosti je aj vnímanie sudcov ich vlastnej nezávislosti. Aby sme získali informácie k tomuto ukazovateľu, ENCJ vykonala už po druhý raz prieskum medzi sudcami v Európe. tentokrát sa prieskumu zúčastnilo 11 712 sudcov z 26 krajín. V porovnaní s prvým razom (v rokoch 2014/2015), kedy sa prieskumu zúčastnilo 5 878 sudcov z 20 krajín ide o nárast. Uvedený prieskum bol vykonaný na konci roku 2016. Niektoré informácie v prieskume sa týkali aj osobnej charakteristiky respondentov – sudcov: pýtali sme sa na pohlavie a skúsenosti (prax sudcu). Pohlavie nemalo žiadny dopad na výsledky k nezávislosti sudcov v tomto prieskume. Vplyv pohlavia na názor o špecifických črtách nezávislosti sudcov je tiež minimálny, hoci existujú rozdiely medzi krajinami (v niektorých krajinách sú rozdiely vo vnímaní nezávislosti mužov a žien markantnejšie). Aj vplyv sudcovskej praxe na nezávislosť sudcov je vo všeobecnosti malý, hoci v niektorých krajinách je podstatný. Všeobecná črta prieskumu je, že sudcovia s dlhoročnou praxou hodnotia svoju nezávislosť vyššie než sudcovia s kratšou praxou.

Hlavné zistenia z prieskumu medzi sudcami:

1. Čo sa týka všeobecného vnímania nezávislosti, na 10 bodovej škále v priemere sudcovia odpovedali, že sa cítia nezávislí medzi 6,5 až do 10 bodov. Len 5 krajín dosiahlo stupeň 6,5 - 7 bodov na 10 bodovej škále.
2. V prípade, že sudcovia cítia nevhodný tlak na ich osobu, tri najčastejšie odpovede na otázku od koho je tento tlak boli: **vedenie súdu** vrátane jeho predsedu (25%), tesne za týmto bol **strany sporu** a ich právni zástupcovia (24%) a tretou najčastejšou odpoveďou boli **médiá** (16%).
3. Čo sa týka brania úplatkov, podľa výsledkov môžeme rozlišovať tri typy súdnych systémov: súdne systémy, v ktorých takmer všetci sudcovia veria, že sudcovia neprijímajú úplatky; súdne systémy, kde si okolo 4% sudcov myslí, že sa prijímajú úplatky a kde 10-20 % si nie je istých či sa prijímajú alebo neprijímajú úplatky a tretím typom súdneho systému je taký, kde vyššie percento sudcov verí, že sa úplatky vyskytujú a viac než 20% (až do 55%) sú si nie istí, či sa úplatky vyskytujú alebo nie.
4. Vymenovanie a kariérny rast sú tiež problémy, ktoré sudcovia vnímajú: 22 % sudcov (takmer vo všetkých krajinách zapojených do prieskumu) veria, že rozhodnutia týkajúce sa menovania nie sú založené na základe ich profesionality a až 38% si myslí, že kariérny rast sudcov nie je založený na základe profesionality a zásluh.
5. Dopad (vplyv) médií na rozhodnutia sudcov je dosť veľký v krajinách a stúpa. Vplyv nových tzv. sociálnych médií na sudcov je menší ako tých tradičných, ale tiež zaznamenávame rast.

6. 22% všetkých sudcov, ktorí sa zapojili do prieskumu cíti, že vláda a parlament nerešpektujú súdnu moc; 34% všetkých sudcov si tiež myslí, že ani médiá nerešpektujú súdnu moc. Rozdielnosti vo výsledkoch za každú krajinu sú veľké.
7. Vo všeobecnosti 33% sudcov si myslí, že súdne rady nemajú dostatočné mechanizmy a postupy v konaní za účelom efektívnej ochrany súdnej nezávislosti.
8. Sudcovia odpovedali aj na otázku, čo by mohlo najviac prispieť k nezávislosti súdnictva v ich krajine; odpovede boli veľmi podobné: zlepšenie pracovných podmienok najmä s ohľadom na pracovné zaťaženie, ďalej to bolo zlepšenie pracovných podmienok s ohľadom na plat a veku odchodu do dôchodku na druhom mieste a tretím mieste chcú sudcovia zlepšenie systému menovania a kariérneho rastu založeného na základe schopností, zručností a praxe.

Kvalita justície

Skupina začala pracovať na kvalite justície zo širšej perspektívy. Skupina si vybrala 4 cieľové oblasti kvality justície, ku ktorým v tejto prvej fáze vypracovala súbor indikátorov kvality justície. Tieto oblasti sú spojené s nasledujúcimi dôležitými úlohami súdneho systému:

- poskytovanie verejného prístupu k právu,
- zabezpečovanie spravodlivého procesu z pohľadu dostupnosti,
- prejednávanie prípadov včas a efektívnym spôsobom,
- rozhodovanie – vynášanie súdnych rozhodnutí.

Pre tieto 4 oblasti bol vypracovaný rámec a rovnako aj súbor ukazovateľov. Tieto indikátory sa zameriavajú najmä na výslednú kvalitu než na kvalitu systému ako takého.

Rozdiel je medzi popisom objektívnych charakteristických čŕt a subjektívnym hodnotením výkonu. Kvalita justície je z časti priamo ovplyvňovaná a určovaná zákonom. Niektoré z aspektov kvality justície (ako napríklad dĺžka prípadov) môžu byť objektívne merateľné. Avšak existuje mnoho aspektov kvality justície, ktoré môžu byť len subjektívne hodnotené. Subjektívne hodnotenie môže byť zo strany justície ako takej (súdne rady/súdy/ samotní sudcovia) alebo „klientmi súdov“ (strany sporu/advokáti - právnici/verejnosť). Momentálne máme len veľmi málo informácií týkajúcich sa názorov tých, ktorí sa dostali do styku so súdom. Tým pádom je subjektívne hodnotenie kvality justície najmä z vonka (často od tých, ktorí na súde ešte ani neboli).

Súbor ukazovateľov testovali 3 súdne systémy a výsledky sú odprezentované v záverečnej správe k projektovej skupine Nezávislosť a zodpovednosť a kvalita justície. Podľa pilotného testovania sa zdá, že bude možné merať tieto indikátory. Na základe zistených skutočností z pilotného testovania výkonnostných indikátorov vieme povedať, že uvedené indikátory dajú určite podnet pre zmenu čo sa týka kvality justície. Tento uvedený súbor indikátorov nie je finálny. Bude potrebné, aby boli indikátory ešte dopracované najmä čo sa kvality súdnych rozhodnutí týka. Tak isto bude treba štandardizovať aj spôsob, akým sa bude na indikátory odpovedať a ako budú do odpovedí zahrnutí aj samotní sudcovia.

Tak ako to bolo v prípade nezávislosti a zodpovednosti, bude veľkou pridanou hodnotou, ak sa do práce na indikátoroch kvality justície zapoja všetky členské a ak je možné aj pozorovateľské krajiny ENCJ. Práce na indikátoroch kvality budú naozaj počiatočným krokom aby sme spoločne prevzali zodpovednosť za kvalitu justície.

Projekt 2 Štandardy VI Alternatívne spôsoby riešenia sporov

Projektový tím sa zamerlal na vzťah a vzájomnú interakciu medzi súdnym konaním a alternatívnymi spôsobmi riešenia sporov, ktoré sú v rámci civilného práva. Táto oblasť predstavuje pre projektový tím veľkú výzvu nakoľko rozmery alternatívnych spôsobov riešenia sporov (v zmysle súdnych konaní) je stále novum pre mnohé súdne systémy v rámci EÚ, hoci mnohé alternatívne spôsoby a techniky riešenia sporov poznajú súdne systémy krajín, ktoré sa do projektu zapojili.

Projektový tím si stanovil ciele:

1. zistiť aký majú vplyv súdom riadené alternatívne spôsoby riešenia sporov pre súdnu oblasť;
2. zistiť vzťah medzi súdom riadenými alternatívnymi spôsobmi riešenia sporov a právom na prístup k spravodlivosti a právom na súdne konanie bez zbytočných prieťahov;
3. zistiť či môžu byť súdom riadené alternatívne spôsoby riešenia sporov právne regulované tak, aby ochránili strany sporu;
4. zistiť možnosti participácie sudcov na alternatívnych spôsoboch riešenia sporov, okrem arbitráže;
5. zistiť, či by mala byť povinnosť sudcu a súdov povzbudzovať strany (nabádať strany) na využitie alternatívnych metód riešenia ich sporov.

Minimálne štandardy, ktoré boli identifikované pre súdom riadené alternatívne spôsoby riešenia sporov sú:

1. Základné procesné záruky pre súdom riadené alternatívne spôsoby riešenia sporov by mali účastníkom zabezpečovať:
 - právo na rovnaké zaobchádzanie / právo na rovnakú pozíciu v spore
 - že riešenie dosiahnuté alternatívnym spôsobom riešenia sporov je skutočný odraz vôle účastníkov konania
 - ochrana vyzradenia informácií zistených počas alternatívneho riešenia sporu v ďalšom súdnom konaní
 - princíp diskretnosti.
2. Za účelom podporiť vyššie uvedené procesné záruky:
 - alternatívny spôsob riešenia sporov môžu viesť len tí, ktorí sú profesionálne vyškolení;
 - potrebný tréning by mal byť možný pre všetkých sudcov tak aby bolo možné zistiť všetky úskalía a riziká alternatívnych metód riešenia sporov spolu s potenciálnou potrebou riešenia sporu takouto metódou;

3. Sudca, ktorý vedie alternatívnu metódu riešenia sporu by nemal mať úlohu sudcu v pri takomto riešení sporu, ak to nie je v rozpore s domácim právom, strany musia súhlasiť, aby sudca pokračoval pri riešení ich sporu alternatívnym spôsobom riešenia tohto sporu a sudca po objasnení všetkých okolností prípadu musí vedieť, že môže viesť riešenie prípadu alternatívne a že si zachová svoju nezávislosť a nestrannosť
4. Strany by mali byť dobre informované o pravidlách a o celom konaní pri prejednávaní sporu alternatívnym spôsobom.
5. Následne po skončení alternatívneho spôsobu riešenia sporu, výsledok musí byť schválený súdom a následne aj formálne vynútiteľný.
6. Strany by mali mať príležitosť otvoriť spor vyriešený alternatívnym spôsobom ale len za výnimočných okolností definovaných v zákone.

Projekt 3 Seminár o bezpriet'ahovosti v súdnom konaní

Posledný štvrtý seminár sa konal v dňoch 28. – 30. novembra 2016 v Madride pre tieto krajiny: Francúzsko Taliansko, Portugalsko, Španielsko. Na seminári boli odprezentované postupy jednotlivých krajín v otázke riešenia sporov bez priet'ahu a v otázkach riešenia priet'ahov v súdnom konaní. Seminár sa zameriaval na tieto oblasti: znižovanie počtu prípadov, riadenie prípadov, konanie. Celá správa zo seminára je dostupná na webe.

Projekt 4 Seminár k digitálnej justícii (za Súdnu radu SR Mgr. Žilinčík)

Seminár sa konal dňa 31. Marca 2017 na súde v Amsterdame. Cieľom tohto stretnutia bolo identifikovať úlohy a postavenie súdnych rád alebo im podobných orgánov (resp. ministerstiev) v súčasnom digitálnom veku. V mnohých krajinách súdne rady vôbec nie sú, alebo sú len nedostatočne zahrnuté do aplikácie nových e-justicových programov. Účastníci sa uzhodli, že aktívna pozícia súdnej moci by mala byť v celom digitalizačnom procese. Seminár rovnako slúžil aj na identifikovanie pozície a ďalšej stratégie ENCJ v danej oblasti:

Program bol zorganizovaný do diskusií na tieto témy:

1. prístup ku spravodlivosti v digitálnom veku – prezentácia pani Merit Kolvart z ministerstva spravodlivosti Estónska
2. Veľké údaje – prezentácia pána Bart van der Sloota, Tilburgská univerzita
3. IT systémy
4. Európska e-justicová stratégia

Niektoré zo všeobecných záverov z diskusií ku téme pre súdne rady:

1. mali by byť poradným orgánom ministerstiev pri zavádzaní nových technológií,
2. zahrnuté vo vývoji IT technológií (počiatočná fáza),
3. mali byť vlastníť, alebo aspoň kontrolovať údaje v systéme,
4. zodpovednosť za dáta v systéme,
5. mali by zabezpečovať kvalitu, vládu práva ako aj ľudské zdroje v tejto oblasti,
6. mali by byť zodpovedné za zverejňovanie súdnych rozhodnutí.